

St. prp. nr. 142

(1980—81)

Om samtykke til ratifikasjon av en overenskomst mellom Norge og Ungarn til unngåelse av dobbeltbeskatning med hensyn til skatter av inntekt og formue

Tilråding fra Finans- og tolldepartementet av 15. mai 1981, godkjent i statsråd samme dag.

1. Innledning

Etter initiativ fra ungarsk side ble det i 1977 innledet forhandlinger om en generell dobbeltbeskatningsavtale mellom Norge og Ungarn. Første forhandlingsrunde fant sted i Budapest i juni 1977, og forhandlingene ble avsluttet i Oslo i april 1978. Det ble da oppnådd enighet mellom de to forhandlingsdelegasjoner om et foreløpig avtaleutkast avfattet på engelsk. Etter senere skriftveksling mellom formennene for de to staters forhandlingsdelegasjoner ble det i begynnelsen av 1979 oppnådd enighet om et endelig utkast til overenskomst. Samtykke til undertegning av dette utkast fra norsk side ble gitt ved kongelig resolusjon av 2. mars 1979. Avtalen ble undertegnet i Oslo 21. oktober 1980 av finansminister Ulf Sand og finansminister Istvan Hetenyi.

Overenskomsten følger i store trekk det mønster som er lagt til grunn i lignende overenskomster som Norge tidligere har inngått med en lang rekke stater til unngåelse av dobbeltbeskatning. I de senere år har disse overenskomster vært basert på det mønsterutkast som i 1963, senere revidert i 1977, ble utarbeidet av Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD). Det vil fremgå bemerkningene nedenfor til overenskomsten at avvikelser fra OECD-mønsteret ikke er store.

Overenskomsten har 29 artikler. Hertil kommer en kortfattet protokoll, som utgjør en integrerende del av overenskomsten.

2. Bemerkninger til de enkelte artikler

Artiklene 1 og 2 har bestemmelser om overenskomstens saklige anvendelsesområde.

Selvom Ungarn for tiden ikke utskriver skatter av formue, omfatter overenskomsten likevel både inntekts- og formuesskatter.

Artiklene 3—5 inneholder definisjoner av forskjellige ord og uttrykk som forekommer i overenskomsten.

Det følger av artikkel 3 punkt 1 c) at overenskomsten i overensstemmelse med våre øvrige skatteavtaler ikke får anvendelse på Svalbard og Jan Mayen, til tross for at disse områder utgjør en del av Kongeriket Norge. De norske biland er ikke nevnt i overenskomsten, og heller ikke den norske del av kontinentalsokkelen. Disse områdene faller derfor utenfor overenskomstens anvendelsesområde.

I protokollens punkt 3 er tatt inn en bestemmelse hvoretter de kompetente myndigheter i de kontraherende stater kan sette seg i direkte forbindelse med hverandre med sikte på å utfylle overenskomsten, dersom en person skulle bli utsatt for dobbeltbeskatning av inntekt og/eller formue knyttet til virksomhet på den norske del av kontinentalsokkelen.

De øvrige definisjoner i artikkel 3 følger stort sett OECD-mønsteret.

Artikkel 4 inneholder nærmere regler om hvorledes det skal forholdes når en fysisk eller juridisk person etter intern lovgivning i de to stater er bosatt (hjemmehørende) både i Norge og i Ungarn.

Artikkel 5 inneholder definisjon av uttrykket «fast driftssted». Denne definisjon er viktig fordi den danner rammen for skattlegging etter artikkel 7 av fortjeneste ved forretningsvirksomhet, som en person bosatt i en av statene oppbeholder ved virksomhet i den annen stat.

Artiklene 6—22 inneholder bestemmelser som har til formål å forhindre dobbeltbeskatning av forskjellige former av inntekt og formue, dvs. at en skattyter blir skattlagt i begge stater av den samme inntekt eller formue. De detaljerte reglene om de forskjellige inntektsarter er avgjørende for om beskat-

Om samtykke til ratifikasjon av en overenskomst mellom Norge og Ungarn til unngåelse av dobbeltbeskatning med hensyn til skatter av inntekt og formue

ningsretten skal tilfalle den stat hvor den skattepliktige er bosatt, eller den annen stat hvor vedkommende inntektsart har sin kilde.

Artikkel 6 fastsetter at inntekt av fast eiendom kan skattlegges i den stat hvor eiendommen ligger overensstemmende med OECD's mønster.

Artikkel 7 inneholder regler om skattlegging av fortjeneste ved forretningsvirksomhet som et foretagende hjemmehørende i den ene stat utøver i den annen stat. Slik fortjeneste kan skattlegges i den sistnevnte stat, hvis virksomheten utøves gjennom et fast driftssted der. De nærmere definisjoner av hva som forstås ved et fast driftssted er, som nevnt tidligere, tatt inn i artikkel 5. Derimot inneholder artikkel 7 hovedprinsippene for selve ansettelsen av fortjeneste som skriver seg fra det faste driftssted. Utformingen av artikkel 7 er i samsvar med OECD's mønster.

Artikkel 8 gir regler om skattelegging av internasjonal transportvirksomhet. Overensstemmende med OECD's mønsterartikkel skal fortjeneste ved internasjonal skipsfarts- og luftfartsvirksomhet skattlegges i den stat hvor foretagendets virkelige ledelse har sitt sete. Etter ønske fra Ungarns side er det tatt inn en tilsvarende regel for fortjeneste ved lande-veistransport i internasjonal trafikk.

Artikkel 9 omhandler foretagender som har fast tilknytning til hverandre og er avfattet etter OECD's mønster. I hovedtrekkene svarer bestemmelsen i artikkel 9 til de regler som er fastsatt i skatteloven av 1911 § 54 første ledd, og kommer til anvendelse hvor det er fastsatt særlige forretningsvilkår mellom de assosierte foretagender.

Artikkel 10 gjelder beskatningen av dividender. Slike inntekter kan etter artikkelens punkt 1 skattlegges i den stat hvor aksjonæren er bosatt. Dessuten kan de samme inntekter etter artikkelens punkt 2 skattlegges i den stat hvor det selskap som utdeler dividendene er hjemmehørende (kildedestaten), etter en sats som er begrenset til 10 pst. Den dobbeltbeskatning av samme inntekt som derav oppstår, avhjelpes ved at bostedsstaten innrømmer et fradrag i sin skatt etter nærmere regler fastsatt i artikkel 23.

Artiklene 11 og 12 har regler om beskatning av renter og royalties. Slike inntekter er forbeholdt den stat til beskatning hvor mottakeren er bosatt. Denne ordning passer godt med norsk intern lovgivning som ikke inneholder hjemmel for kildebeskatning av renter og royalties som går fra Norge til utlandet.

Artikkel 13 har regler om beskatning av formuesgevinst, regler som i det vesentlige er

utformet på grunnlag av OECD's mønsterartikkel.

Artikkel 14 omhandler selvstendige personlige tjenester (fritt yrke). Bestemmelsen om beskatning av slik virksomhet svarer til OECD's mønsteravtale. Etter artikkel 14 skattlegges inntekter ved utøvelse av fritt yrke i den stat hvor yrkesutøveren er bosatt, med mindre han i den annen stat vanligvis råder over et fast sted (kontor eller lignende) som tjener utøvelsen av hans virksomhet. I så fall kan den annen stat skattlegge den del av virksomheten som kan henføres til et slikt sted.

Artikkel 15 omhandler uselvstendige personlige tjenester (lønnarbeid) og er stort sett i samsvar med OECD-mønsteret. Retten til å skattlegge lønnsinntekter tilkommer den stat hvor lønnstakeren er bosatt, med mindre arbeidet utføres i den annen stat. I så fall har den stat hvor arbeidet utføres, rett til å skattlegge dem. Det gjelder dog en unntagelse på bestemte vilkår i artikkelens punkt 2 for kortvarige opphold (ikke over 183 dager i løpet av vedkommende inntektsår).

Det er fastsatt en særregel i artikkelens punkt 3 om lønn som tilkommer ansatte ombord i skip og luftfartøyer i internasjonal trafikk. Slike lønnsinntekter kan skattlegges i den stat hvor foretagendets virkelige ledelse har sitt sete. En særbestemmelse er tatt inn om godtgjørelse for lønnarbeid utført om bord i et luftfartøy drevet av luftfartskonsortiet Scandinavian Airlines System (SAS).

Artikkel 16 omhandler styregodtgjørelse og lignende. Slike vederlag kan skattlegges i den stat hvor selskapet er hjemmehørende.

Artikkel 17 fastsetter at opptredende artister og idrettsutøvere kan skattlegges i den stat hvor slik virksomhet utøves, uansett reglene i artikkel 14 om fritt yrke og artikkel 15 om uselvstendige personlige tjenester (lønnarbeid). Regelen er avfattet etter OECD's mønster. I punkt 2 er inntatt en særbestemmelse for virksomhet utøvet av artister og idrettsmenn som nevnt dersom virksomheten er utøvet innen rammen av en kulturutveksling.

Artikkel 18 gjelder beskatningen av pensjoner i private tjenesteforhold, underholdsbidrag og livrenter. Disse skal bare kunne skattlegges i den stat hvor mottageren er bosatt. Sosiale trygdeytelser som skriver seg fra en kontraherende stat, kan derimot skattlegges i denne stat.

Artikkel 19 omhandler lønn og pensjoner i offentlig tjeneste. Beskatningsretten med hensyn til slik inntekt er med visse unntak tillagt kildedestaten.

Om samtykke til ratifikasjon av en overenskomst mellom Norge og Ungarn til unngåelse av dobbeltbeskatning med hensyn til skatter av inntekt og formue

Artikkel 20 inneholder bestemmelser om skattemessig behandling av universitets/høyskolelærere og forskere, samt studenter og lærlinger fra den ene kontraherende stat, som oppholder seg midlertidig i den annen kontraherende stat i undervisnings-, forsknings- eller utdanningsøyemed. Lignende bestemmelser er tatt inn i de fleste skatteavtaler som Norge har inngått med andre fremmede stater.

Artikkel 21 fastslår at inntekter som ikke er omhandlet i noen av de foregående artikler, bare skal kunne skattlegges i bostedsstaten.

Artikkel 22 omhandler formuesbeskatningen. Stort sett går reglene ut på at formue kan skattlegges i den stat som er tillagt retten til å skattlegge inntekter som har tilknytning til vedkommende aktivum. Som nevnt foran utlignes det for tiden ingen formuesskatt i Ungarn.

Artikkel 23 gir regler om fremgangsmåten til unngåelse av dobbeltbeskatning. Begge stater anvender det såkalte «fordelingssystemet». Dette innebærer at inntekter som den ene av statene etter skatteavtalen har rett til å skattlegge, skal holdes utenfor beskatning i den annen stat. Ved beregningen av skatten av den gjenværende inntekt eller formue, kan imidlertid hver av statene treffe bestemmelse om å anvende den skattesats som ville ha kommet til anvendelse, hvis den unntatte inntekt eller formue ikke var blitt unntatt fra beskatning. Norge har for tiden ikke truffet slike bestemmelser.

Med hensyn til dividender er ordningen etter skatteavtalen som foran omhandlet, at slike inntekter når de tilfaller mottager som er bosatt i den annen stat, kan undergis beskatning i begge stater, men i kildestaten bare etter en begrenset sats på 10 prosent. Dobbeltbeskatning avhjelpes i slike tilfelle ved at det i bostedsstaten gis et fradrag i den beregnede skatt for skatt oppkrevet ved kilden i den annen stat.

Artiklene 24—27 inneholder enkelte særlige bestemmelser. Dette gjelder regler om ikke-diskriminering (artikkel 24), fremgangsmåten ved inngåelse av gjensidige avtaler mellom de kompetente myndigheter i de to stater (artikkel

25), utveksling av opplysninger (artikkel 26), samt diplomatiske og konsulære tjenestemenn (artikkel 27).

Artiklene 28 og 29 inneholder sluttbestemmelsene. Overenskomsten trer i kraft 60 dager etter utvekslingen av noter som bekrefter godkjenning eller ratifikasjon av overenskomsten.

I protokollens punkt 1 er det fastsatt at de kompetente myndigheter i de kontraherende stater i særskilte tilfelle ved gjensidig avtale kan bestemme, at stedet for et bygnings- eller monteringsarbeid (artikkel 5 punkt 3), ikke skal utgjøres et fast driftssted, selv om varigheten av arbeidet overstiger 12 måneder, dersom arbeidet består i å bygge opp et fullstendig produksjonsanlegg. Varigheten må dog ikke i noe tilfelle overstige 24 måneder.

I protokollens punkt 2 har Norge tatt forbehold om på et senere tidspunkt å kunne erstatte «fordelingssystemet» — omtalt foran i bemerkningene til artikkel 23 — med det såkalte «creditsystemet». Etter dette system er bostedsstaten — med mindre det annet land etter skatteavtalen har en eksklusiv beskatningsrett — berettiget til å ta hele inntekten og hele formuen med i beregningsgrunnlaget for skatten, men forplikter seg til å innrømme et fradrag i inntekts- eller formuesskatten svarende til den skatt som er betalt i den annen stat. Fradraget skal dog ikke overstige den del av skatten i Norge, slik den er fastsatt før fradraget gis, som forholdsmessig svarer til den inntekt som er oppebåret i Ungarn, eller den formue som er eiet der.

For Norges vedkommende må Stortingets samtykke til ratifikasjon foreligge.

Finans- og tolldepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av en overenskomst mellom Norge og Ungarn til unngåelse av dobbeltbeskatning med hensyn til skatter av inntekt og formue.

Vi OLAV, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å fatte vedtak om samtykke til at Norge ratifiserer en overenskomst mellom Kongeriket Norges Regjering og Folkerepublikken Ungarns Regjering til unngåelse av dobbeltbeskatning med hensyn til skatter av inntekt og formue, undertegnet i Oslo 21. oktober 1980.

Tilråding fra Finans- og tolldepartementet ligger ved i avtrykk.